

REGERINGEN

Regeringsbeslut 2

2015-06-11

Ku2014/01693/KI

Ku2015/00747/KI

Kulturdepartementet

Kungl. biblioteket

Box 5039

102 41 Stockholm

Uppdrag till Kungl. biblioteket att ta fram en biblioteksstrategi för hela Sverige

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Kungl. biblioteket att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom det allmänna biblioteksväsendet. Syftet är att det ska finnas en biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som ställs i bibliotekslagen (2013:801).

Biblioteksstrategin ska innefatta följande delar.

- 1.) Kungl. biblioteket ska göra en fördjupad omvärldsanalys av biblioteksområdet. Syftet är att belysa de utmaningar och möjligheter som biblioteksområdet står inför. En analys ska göras av bibliotekens möjligheter att uppfylla kraven i bibliotekslagen och därmed ge alla tillgång till kultur, kunskap och information för att främja det demokratiska samhällets utveckling. Kungl. biblioteket ska bl.a. inhämta kunskap och erfarenhet från de nordiska länderna.
- 2.) Kungl. biblioteket ska också föreslå långsiktiga mål och strategier för hela det allmänna biblioteksväsendet. Utgångspunkt för uppdraget är bibliotekslagens (2013:801) bestämmelser. Kungl. biblioteket ska lämna förslag och bedömningar om hur samverkan och samordning inom det allmänna biblioteksväsendet kan öka med syfte att bibliotekens samlade resurser används mer rationellt och tillgängligheten ökar. I uppdraget ingår också att ta fram stöd för att främja bibliotekens planering, styrning och uppföljning. Kungl. biblioteket ska belysa bibliotekarieyrkets roll och förutsättningar, bibliotekens roll för att främja litteraturens ställning samt deras roll för att främja det demokratiska samtalet, den fria åsiktsbildningen och förmågan till kritisk analys och källkritik.
- 3.) I samråd med Skolverket och andra berörda myndigheter samt representanter för skolhuvudmännen ska Kungl. biblioteket göra

en analys av vilka utvecklingsbehov som finns för skolbiblioteken för att de i ökad grad ska kunna främja språkutveckling och stimulera till läsning.

- 4.) Kungl. biblioteket ska fortsätta verksamheten med att tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen Libris.

Uppdraget att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi ska genomföras efter samråd med Statens kulturråd, Myndigheten för tillgängliga medier, Statens skolverk, Vetenskapsrådet, företrädare för universitet och högskolor, Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm län. Kungl. biblioteket ska också informera och inhämta synpunkter från Statens medieråd, Sveriges Kommuner och Landsting, Medieutredningen (Ku 2015:01) och andra berörda aktörer.

För uppdraget avsätts 5 miljoner kronor 2015 och för 2016–2018 beräknar regeringen årligen avsätta 6 miljoner kronor. Medel ska även användas för att tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen Libris. För 2016–2018 beräknas högst 2 miljoner kronor årligen användas i detta syfte. Kostnaden ska belasta utgiftsområde 17, anslagsposten 2 Samordning inom biblioteksväsendet inom anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet*. Uppdraget ges med förbehåll för att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag i propositionen Vårändringsbudget (prop. 2014/15:99).

Kungl. biblioteket ska lämna en fördjupad delredovisning av uppdraget med förslag till en nationell biblioteksstrategi till Regeringskansliet (Kulturdepartementet, med kopia till Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober 2017. En slutredovisning ska lämnas senast den 1 mars 2019. Redovisningen ska bl.a. innehålla en redogörelse för uppdragets genomförande samt en redovisning av hur medlen har använts. En redovisning av hur uppdraget fortlöper ska också lämnas i samband med årsredovisningarna för verksamhetsåren 2015–2018.

Skälen för regeringens beslut

Biblioteksområdet står inför ett antal utmaningar framöver. Läsförmågan visar tecken på att sjunka generellt och klyftan i kunskap och utbildning mellan olika grupper i samhället ökar. Biblioteken har en viktig roll att spela för att ändra denna utveckling. Folk- och skolbibliotek har ett betydelsefullt uppdrag att stimulera barns och ungas intresse för läsning och litteratur.

Teknikutvecklingen går snabbt framåt, och med den ändras människors medievanor och användningen av och förväntningarna på bibliotekens utbud av medier och tjänster. Ett av problemen med nuvarande litterära, kulturella och mediala konsumtionsmönster är den bristande jämlikheten avseende tillgänglighet till medier och kultur. Regeringens ambition är att motverka skillnader i fråga om såväl tillgänglighet som utbud.

Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och utbudet av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Det går också att skönja en bristande likvärdighet grundat på socioekonomiska faktorer och skillnader mellan könen. Personer med högre utbildning tillgodogör sig mer litteratur, kvinnor och flickor läser mer än pojkar och män. Prioriterade grupper för bibliotekens arbete är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Genom att aktivt verka för att öka tillgängligheten till litteratur och andra medier i grupper som i lägre utsträckning tar del av dessa har biblioteken en viktig demokrati-främjande roll.

Högskolebiblioteken har ett viktigt uppdrag att svara för biblioteksverksamhet inom de områden som knyter an till utbildning eller forskning vid universitet eller högskolan. Bibliotekarierna och andra yrkeskategorier inom biblioteksområdet kommer vara avgörande för hur framtidens bibliotek lyckas uppnå målsättningen om att fungera som en arena för bildning och demokrati.

Det allmänna biblioteksväsendet ska underlätta kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, biblioteken ska också främja förmågan till urval, kritisk analys och källkritik och vara en arena för det demokratiska samtalet. I detta sammanhang har högskolebiblioteken en betydelsefull roll för studenter och forskares verksamhet.

I syfte att långsiktigt upprätthålla och utveckla en biblioteksverksamhet av hög kvalitet som är förberedd för framtidens utmaningar krävs därför en nationell samsyn och en gemensam strategi. Regeringen bedömer därför att Kungl. biblioteket bör ges i uppdrag att, efter samråd med berörda aktörer, utarbeta förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja bibliotekens planering, styrning och uppföljning.

Bakgrund

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska, enligt bibliotekslagen (2013:801), verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Kungl. biblioteket har sedan 2011 i uppdrag att ha en nationell överblick över det allmänna biblioteksväsendet och främja samverkan och utveckling inom området. Av förordningen (2008:1421) med instruktion för Kungl. biblioteket framgår bland annat att Kungl. biblioteket särskilt ansvarar för den uppföljning som myndigheten ska göra tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna av hur de biblioteksplaner som kommuner och landsting antar i enlighet med bibliotekslagen har utformats och hur de används. Myndigheten ska

också verka för utveckling och samordning av digitala tjänster och system inom biblioteksväsendet.

Regeringen har den 24 oktober 2013 uppdragit åt Kungl. biblioteket att inleda en försöksverksamhet med syfte att möjliggöra för externa distributörer att tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen Libris. För uppdraget har regeringen avsatt 2 miljoner kronor genom ett särskilt regeringsbeslut (Ku2013/2086/KO). En redovisning av uppdraget har lämnats den 22 februari 2015 (Ku2015/00747/KI).

Statens kulturråd har sedan 2014 ett utökat uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. I december 2014 presenterade Kulturrådet ett handlingsprogram för myndighetens fortsatta läsfrämjande arbete (Ku2014/02007/KI) som i stor utsträckning sker i samarbete med bibliotekssektorn.

Statligt stöd till regional biblioteksverksamhet ingår sedan 2011 i kultursamverkansmodellen. Sedan 2015 är även litteratur- och läsfrämjande ett område som kan få stöd inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Enligt förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier ska myndigheten, bl.a. i samverkan med bibliotek, arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Matilda Berggren

Kopia till

Finansdepartementet/BA, OFA K
Utbildningsdepartementet/S, UH, F, GV
Socialdepartementet/FST
Kulturdepartementet/D, Disk, MF, KL
Statliga universitet och högskolor inom Utbildningsdepartementets område
Vetenskapsrådet
Chalmers tekniska högskola AB
Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Sveriges lantbruksuniversitet
Statens kulturråd
Myndigheten för tillgängliga medier
Statens medieråd
Sametinget
Länsstyrelsen i Stockholms län
Medieutredningen (Ku 2015:01)
Svensk biblioteksförning
Sveriges Kommuner och Landsting
Sveriges universitets- och högskoleförbund